

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2022-812

29.9.2022

AmTrust International Underwriters DAC

Sykeforsikringer/barnekasko

Betalingsforsikring – alkoholrelatert sykemelding – selvpåført skade – fal. §§ 13-5, 13-6, 13-8, 13-9 og 13-13.

Forsikrede ble sykmeldt som følge av alkoholavhengighet. Selskapet avsto forsikredes krav, da det ikke utbetalte erstatning ved arbeidsuførhet som skyldtes selvpåført skade. Saken reiste spørsmål om selskapet kan avslå krav knyttet til alkoholrelatert sykemelding med henvisning til vilkårenes begrensning for sykemelding som skyldes selvpåført skade, jf. fal. § 13-6. Subsidiært om selskapet hadde tapt innsigelser knyttet til bl.a. vilkårenes symptomklausul som følge av at innsigelsene først ble fremsatt under klagebehandlingen. Nemnda bemerket at vilkårsunntaket for "selvpåført skade" ikke var tilstrekkelig konkret utformet til at det kunne påberopes som avslagsbegrunnelse alene i forhold til en sykemelding som skyldtes alkoholavhengighet. Selskapet hadde videre tapt innsigelser knyttet til vilkårenes symptomklausul, samt de generelle unntakene i vilkårenes pkt. 5, som følge av at innsigelsene først ble fremsatt under klagebehandlingen. Forsikrede ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede var omfattet av en betalingsforsikring knyttet til sitt billån som bl.a. dekket månedlig terminbeløp ved sykemelding iht. forsikringsvilkårene.

Forsikrede ble sykmeldt fra 15.12.20 og det er opplyst at alkoholavhengighet var årsaken til sykemeldingen.

Forsikrede meldte saken til selskapet 15.2.21, og selskapet avsto krav i brev av 22.2.21 med den begrunnelse at selskapet ikke utbetaler erstatning ved arbeidsuførhet som skyldtes selvpåført skade.

Forsikrede klaget saken inn til Finansklagenemnda 25.8.21.

Vedlagt klagen fulgte en uttalelse fra psykologspesialist (Blå Kors .. Behandlingssenter) innhentet av forsikredes representant i klagesaken. Det siteres:

Viser til telefonsamtale i dag og ditt spørsmål om alkoholavhengighet er å anse som selvpåført skade.

Ut fra mitt medisinske perspektiv er svaret på dette nei. Dette spesielt med tanke på to forhold; arvelighet og definisjon av sykdom.

Forskning viser at det er betydelig genetisk arvelighet knyttet til rusmisbruk. For alkohol ligger tallene på 48–66 %. Det betyr at sykdommens utvikling på gruppenivå kan forklares med medfødte gener i relativt stor grad.

I Norge er rusavhengighet definert og håndtert som **sykdom**, på lik linje med somatiske og psykologiske tilstander. Vi har en egen diagnosemanual som koder de ulike tilstander. Evidensbasert medisin forutsetter at vi står overfor sykdommer karakterisert ved bestemte symptomer, noe som i neste omgang kan utløse den best dokumenterte behandlingen for den aktuelle sykdommen. Dette er også en etablert praksis for rusmiddelmedisin.

Å definere alkoholavhengighet som selvpåført skade, kan dermed oppfattes like urimelig som å definere hjerteinfarkt som selvpåført skade, gitt at det utløses av stress og dårlig kosthold over tid.

I selskapets klagetilsvar ble det foruten unntaket for selvpåført skade, også vist til det generelle unntaket i vilkårene for hendelser forårsaket av alkohol. Det ble også tatt forbehold om at avtalens symptomklausul kunne komme til anvendelse.

Forsikrede har i hovedsak anført at alkoholavhengighet ikke er en selvpåført skade, og at selskapets avslag er fattet på feil grunnlag. Vilårene fremstår som uklare, og forsikrede har dermed krav på erstatning under forsikringen.

Selskapet har i hovedsak anført at vilkårsbegrensningen for sykmelding som skyldes selvpåført skade kommer til anvendelse, og at forsikrede dermed ikke har krav på utbetaling under forsikringen.

Hva som regnes som en selvpåført skade vil måtte vurderes konkret i hvert forsikringstilfelle, og selskapet er ikke enig i den vurdering som fremlagte psykologspesialistuttalelse gir uttrykk for. Det anføres at alkoholavhengighet er en selvpåført skade. Det er irrelevant om man definerer alkoholavhengighet som skade eller sykdom, da det i realiteten dreier seg om et selvpåført forsikringstilfelle. Unntaket må leses i sammenheng med vilkårenes pkt. 5 hvor det dels fremgår at forsikringen ikke omfatter hendelser forårsaket av alkohol, og dels at samtlige dekninger er begrenset av reglene i fal. § 13-8 og § 13-9 om forsettlig og uaktsom fremkalling av forsikringstilfelle. Selskapet har ellers tatt forbehold mht. om symptomklausulen eventuelt kan påberopes. Selskapets konklusjon er at vilkårene ikke er uklare, og at selskapet har reklamert i tide mht. vilkårsunntaket i 4.2.1.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet kan avslå krav knyttet til alkoholrelatert sykemelding med henvisning til vilkårenes begrensning for sykemelding som skyldes selvpåført skade. Subsidiært spørsmål om selskapet har tapt innsigelser knyttet til vilkårenes symptomklausul, samt de generelle unntakene i vilkårenes pkt. 5 om hendelser forårsaket av alkohol/fal. §§ 13-8 og 13-9, som følge av at innsigelsene først ble fremsatt under klagebehandlingen, jf. fal. § 13-13.

Vilkårenes pkt. 4.2.1 fastsetter at det ikke utbetales ytelser ved sykemelding som skyldes selvpåførte skader. Begrensningen er også tatt inn i forsikringsbeviset. Videre følger det av vilkårenes pkt. 5 "Generelle unntak fra forsikringsdekning" at selskapet ikke utbetaler ytelser som direkte eller indirekte skyldes "Enhver hendelse forårsaket av alkohol eller narkotikamisbruk". Også denne begrensningen er inntatt i forsikringsbeviset. Vilårenes pkt. 5 presiserer videre at utbetalingen for samtlige dekninger er begrenset av reglene i fal. §§ 13-8 og 13-9 om forsettlig og uaktsom fremkalling av forsikringstilfelle, jf. også fal. § 4-9.

Unntaket for selvpåført skade i vilkårenes pkt. 4.2.1 må etter nemndas syn vurderes og forstås i lys av de øvrige begrensninger knyttet til hendelser forårsaket av alkohol i pkt. 5, samt henvisningen til fal. §§ 13-8 og 13-9.

I tillegg må unntaket vurderes i lys av fal. § 13-6 (ansvarsbegrensning på grunn av farlig virksomhet o.l.). Bestemmelsen fastsetter at selskap som har gjort sitt ansvar avhengig av at "den forsikrede ikke deltar i en bestemt virksomhet eller utsetter seg for en bestemt fare", likevel er ansvarlig for forsikringstilfeller som inntreffer mens forsikrede deltar i slik virksomhet eller utsetter seg for faren dersom "forsikringstilfellet ikke skyldes forholdet". Bestemmelsen krever at slike forbehold konkretiseres.

Vilkårsunntak som anses som skjulte handlingsregler etter denne bestemmelsen, f.eks. unntak for hendelser forårsaket av alkohol eller narkotikamisbruk, må altså konkretiseres og inntas i forsikringsbeviset, slik det er gjort i aktuelle sak. Det vises her til sak FinKN 2017-722 og 2018-539.

I lys av dette finner nemnda at vilkårsunntaket for "selvpåført skade" i pkt. 4.2.1 ikke er tilstrekkelig konkret utformet til at det kan påberopes som avslagsbegrunnelse alene i forhold til en sykemelding som skyldes alkoholavhengighet. I et tilfelle som det foreliggende må selskapet eventuelt påberope seg det konkretiserte unntaket for hendelser "forårsaket av alkohol eller narkotikamisbruk" inntatt i vilkårenes pkt. 5 og forsikringsbeviset.

Selskapets avslag var kun begrunnet med en henvisning til unntaket for selvpåført skade. Etter at saken ble klaget inn til nemnda, har selskapet subsidiært vist til de generelle unntak i vilkårenes pkt. 5, samt tatt forbehold om å vurdere om symptomklausulen kommer til anvendelse.

Unntaksbestemmelsen i pkt. 5 er hjemlet i fal. kap. 13, slik at fal. § 13-13 kommer til anvendelse. Dette innebærer at forholdene må påberopes uten grunnet opphold. Nemnda viser til departementets merknader i Ot.prp. nr. 49 (1988-89) s. 71-72:

Departementet kan til dette bare bekrefte at bestemmelsen skal forstås slik at når selskapet blir kjent med et forhold som det ønsker å kunne påberope som grunnlag for reaksjon etter kap 4, må det gjøre dette klart for forsikringstakeren eller sikrede uten ugrunnet opphold. Hvor selskapet har flere grunnlag å bygge avkortning på, vil det med andre ord ikke være adgang til å la være å påberope enkelte av disse i første omgang, for å ha det "i reserve" dersom det grunnlag som er påberopt i første omgang, ikke fører fram.

Nemnda finner det klart at selskapets anførsler knyttet til unntaksbestemmelsen i vilkårenes pkt. 5 under klagebehandlingen, ikke er fremsatt uten ugrunnet opphold.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Forsikrede gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Mallings (leder), Barbro Paulen (selskapsrepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).